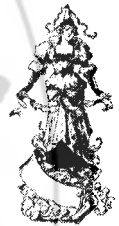

การก่อให้เกิดปฏิสนธิโดยวิธีการทาง
วิทยาศาสตร์กับผลกระทบทางด้านจริยธรรม

รศ.อำนาจ ยัสโยธา

การก่อให้เกิดปฏิสนธิโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ กับผลกระทบทางด้านจริยธรรม

รศ.อำนวยการ ยัสโยธา

1. ความนำ

จะต้องยอมรับความจริงอย่างหนึ่งว่าความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตและสังคมมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างมากมาย การที่มนุษย์พยายามสร้างเครื่องทุ่นแรงชนิดต่าง ๆ เช่น สร้างรถลากสำหรับเทียมม้า สร้างเกวียนสำหรับเทียมวัว สร้างรถไฟที่ใช้แรงดันของไอน้ำในการขับเคลื่อน ต่อเรือเดินทะเลขนาดใหญ่เพื่อใช้เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง และขยายอิทธิพลทางด้านทหารและด้านการเมือง การค้นพบไฟฟ้าเพื่อใช้เป็นเสมือน “มือและเท้า” ของมนุษย์ ฯลฯ สิ่งประดิษฐ์คิดค้นต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญมากอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์สะดวกสบายขึ้น แต่การค้นพบสิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้นอกจากจะส่งผลกระทบ ในด้านบวก แล้วยังส่งผลกระทบ ในด้านลบ อีกด้วย กล่าวคือ นอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังก่อให้เกิด

เกิดโทษ นอกจากจะช่วยให้มนุษย์มีความเป็นอยู่อย่างสุขสบายขึ้นแล้วยังนำความเดือดร้อนรำคาญมาให้อีกด้วย นอกจากจะใช้สิ่งประดิษฐ์เหล่านี้ไปทางสร้างสรรค์แล้ว ยังใช้ไปในทางทำลาย โดยที่มนุษย์อาจจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว อาจจะได้ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ดังตัวอย่างที่จะหยิบยกมาให้ดูดังนี้

การประดิษฐ์เครื่องจักรกลเพื่อใช้เป็นเครื่องทุ่นแรงชนิดใหม่ ๆ เพื่อขุดค้นแสวงหา และจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แร่ธาตุ น้ำ ทรัพยากรทางทะเล ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็กลายเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้นไปในตัวอีกด้วย การสร้างโรงงานอุตสาหกรรม ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาและการจ้างงาน แต่ในขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดมลภาวะทั้งทางน้ำ ทางเสียง และทางอากาศ การปลูกสร้างอาคารสูงใหญ่สง่างามเป็นเครื่องหมายของความเจริญทางด้านวัตถุ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นการปิดกั้นแสงสว่างและทิศทางลม การต่อเรือขนาดใหญ่เพื่อความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างประเทศ แต่ในขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดการล่าอาณานิคมเพื่อแสวงหาทรัพยากรมาสร้างความร่ำรวยให้แก่ประเทศของตน การใช้เครื่องจักรกลแทนแรงงานคนทำให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ก็เป็นการลดการจ้างงาน ก่อให้เกิดการว่างงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาจัดการกับระบบข้อมูลในกิจการต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้งานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนอย่างมาก แต่ก็ได้ส่งผลกระทบต่อด้านแรงงานคนเป็นอย่างมากด้วยเช่นกัน การค้นพบทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ชั้น "ไฮเทค" ได้นำมาสู่การสร้างและใช้เครื่องบินรบ เรือรบ เรือดำน้ำ ยานอวกาศ ตลอดจนการสร้าง ใช้ และควบคุมระเบิดนิวเคลียร์ควบคุมกันไปด้วย ได้ก่อให้เกิดการจารกรรมทางอากาศโดยการใช้ข้อมูลจากระบบ "ไฮเทค" นั้น มาประหัตประหารทำลายล้างมนุษย์ด้วยกันเอง

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการแพทย์ก็ เป็นไปในลักษณะเดียวกันนี้ กล่าวคือ ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและร่างกายของมนุษย์อย่างมหาศาล ทั้งในแง่ของ การตรวจโรค การวินิจฉัยโรค การบำบัดรักษาโรค และ การป้องกันโรค ความเจริญดังกล่าวนี้ เป็นผลให้

ความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนองอย่างกว้างขวาง เช่น นำไปสู่การผ่าตัดเพื่อปลูกถ่ายอวัยวะของมนุษย์ การก่อให้เกิดปฏิสนธิโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ทำนายและกำหนดเพศของทารกในครรภ์มารดา และ การผ่าตัดเพื่อกำหนดเพศและเปลี่ยนเพศ เป็นต้น

ถ้ามองจากแง่มุมดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าในสมัยปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการแพทย์ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตมนุษย์อย่างเอนกอนันต์ แต่ทว่าความสำเร็จดังกล่าวนี้ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมอยู่ด้วย ซึ่งผลกระทบดังกล่าวนี้อาจจะอยู่นอกเหนือความรับผิดชอบของวงการแพทย์โดยตรง แต่ถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของสังคมโดยส่วนรวมที่จะต้องพิจารณาร่วมกันว่าควรจะหาหนทางปรับกลไกด้านอื่น ๆ ของสังคมให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านทางการแพทย์อย่างไรหรือไม่ ? ซึ่งจะได้หยิบยกเอาผลกระทบมาวิพากษ์ ดังนี้

2: สภาพปัญหา

ตามปกติเมื่อชายหญิงมีเพศสัมพันธ์กันก็จะก่อให้เกิดการปฏิสนธิ หรือที่เรียกกันตามความเข้าใจของคนทั่วไปว่าการตั้งครรภ์ขึ้นได้เองตามธรรมชาติ ถ้าในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งนั้น ๆ มีเงื่อนไขปัจจัยสำคัญครบองค์ประกอบ คือ (1) ฝ่ายชายมีการสร้างอสุจิ ซึ่งหมายถึง มีเชื้ออสุจิจำนวนมากเพียงพอ และอสุจินั้นอยู่ในสภาวะที่สามารถปฏิสนธิได้ (2) ฝ่ายหญิงมีระบบสืบพันธุ์ที่ปกติ ซึ่งหมายถึง สามารถร่วมเพศและให้อสุจิของฝ่ายชายเข้าไปในช่องคลอดและเดินทางขึ้นไปเพื่อผสมกับไข่ ซึ่งฝ่ายหญิงจะต้องมีการสุกของไข่ในแต่ละเดือนจะต้องมีการตกไข่เพื่อรอที่จะผสมกับอสุจิ (3) ตัวอสุจิของฝ่ายชายจะต้องมีโอกาสได้พบกับไข่ของฝ่ายหญิง คือ หลังจากมีการปฏิสนธิแล้ว ไข่ที่ปฏิสนธิจะต้องมีการเจริญเติบโตแล้วเดินทางจากท่อนำไข่เข้าสู่โพรงมดลูก

จากการสำรวจทางสถิติในปี พ.ศ. 2536 พบว่ามีคู่สมรสจำนวนมากถึง 1 ล้านคู่ ที่มีเพศสัมพันธ์กันตามปกติตลอดระยะเวลาจนถึง 1 ปี โดยที่ไม่ได้ใช้มาตรการคุมกำเนิดใด ๆ แต่ก็ยังไม่มีการปฏิสนธิหรือตั้งครรภ์ขึ้นได้ ซึ่งใน

กรณีเช่นนี้ทางการแพทย์ถือว่าคู่สมรสนั้นเป็น “ผู้มีบุตรยาก” (Infertility) (คำว่า **ผู้มีบุตรยาก** หมายถึง การที่คู่สมรสไม่สามารถมีบุตรได้หลังจากมีเพศสัมพันธ์กันตามปกติเป็นเวลา 1 ปี โดยที่มีได้ใช้มาตรการคุมกำเนิดใด ๆ) และถ้ามีปัญหาเช่นนี้เกิดขึ้นแพทย์จะต้องตรวจสภาพความผิดปกติของฝ่ายชาย ฝ่ายหญิง หรือทั้งสองฝ่าย เพื่อที่จะช่วยให้ **เกิดปฏิสนธิทางวิทยาศาสตร์** หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “การผสมเทียม” โดยใช้กระบวนการทำให้ **เชื้ออสุจิ** ของฝ่ายชาย ได้พบกับ **ไข่** ของฝ่ายหญิงแล้วเกิดการปฏิสนธิขึ้น³ วิธีการผสมเทียมตามที่รู้จักกันอยู่ทั่วไปในปัจจุบัน เช่น **กิฟท์เทคนิค, ทารกหลอดแก้ว** และ **การทำอิกซี** ซึ่งจะได้อธิบายถึงแต่ละวิธีโดยสังเขปดังนี้

ก. กิฟท์เทคนิค

คำว่า **กิฟท์เทคนิค (Gift)** มาจากคำว่า Gamete Intrafallopian Transfer แปลว่า การย้ายตัวเชื้อเข้าสู่ท่อหน้าไข่⁴ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากการสร้างทารกหลอดแก้วตรงที่ การปฏิสนธิมิได้เกิดขึ้นภายในหลอดแก้ว หากแต่เป็นการนำเอา **ไข่** กับ **ตัวอสุจิ** มาผสมกันภายนอกร่างกาย โดยที่ยังมิได้มีการปฏิสนธิ แล้วย้าย **ตัวเชื้อ** เข้าสู่ **ท่อหน้าไข่** เพื่อให้เกิดการปฏิสนธิขึ้นในท่อหน้าไข่นั้น การผสมเทียมโดยวิธีนี้มีโอกาสเกิดการปฏิสนธิประมาณ 30-40 เปอร์เซ็นต์ ส่วนกิฟท์เทคนิคอีกวิธีหนึ่ง เรียกว่า **TET (Tubal Embryo Transfer)** ซึ่งกระทำได้โดยแพทย์ส่องกล้องเข้าไปในท้องของผู้หญิงเพื่อเก็บไข่มาผสมกับตัวอสุจิของฝ่ายชายที่เตรียมไว้แล้ว จากนั้นก็ฉีดกลับเข้าไปในท่อหน้าไข่ โดยกะว่าจะให้ไข่กับตัวอสุจิไปผสมกันจนเกิดปฏิสนธิตามธรรมชาติ แล้วกลายเป็นตัวอ่อนเดินทางไปฝังในโพรงมดลูกต่อไป

ข. เด็กหลอดแก้ว

คำว่า “**เด็กหลอดแก้ว**” หมายถึง การปฏิสนธิในหลอดทดลอง, การเลี้ยงตัวอ่อน และการถ่ายกลับตัวอ่อนเพื่อตั้งครรภ์ในคน (Invitro Fertilization, Cultivation and Embryo Transfer in Human)⁶ การสร้างเด็กหลอดแก้วแต่ละครั้งหลังจากที่แพทย์ได้ตัดสินใจกระทำให้แก่หญิงคนใดแล้ว

จะให้ทั้งยารับประทานและยาฉีด เพื่อกระตุ้นให้ไข่สุกตามจำนวนที่ต้องการ (ซึ่งไม่น้อยกว่า 4 ฟอง) เมื่อไข่สุกดีแล้วแพทย์จะทำการเจาะหน้าท้องหญิงนั้น เพื่อใช้เครื่องมือดูดเอาไข่ออกมาผสมกับอสุจิที่เตรียมไว้พร้อมแล้ว เพื่อให้เกิด การปฏิสนธิใน “หลอดทดลอง” เมื่อเกิดการปฏิสนธิเรียบร้อยแล้ว (ซึ่งใช้ เวลาประมาณ 48 ชั่วโมง) แพทย์จะทำการ ย้ายตัวอ่อน จาก หลอดทดลอง เข้าสู่โพรงมดลูกของผู้หญิงนั้น⁷ (ในกรณีที่สภาพร่างกายของผู้หญิงนั้นยังไม่ พร้อมที่จะตั้งครรภ์ แพทย์อาจจะนำ “ตัวอ่อน” ไปแช่แข็งไว้ก่อน เพื่อรอที่จะ ย้ายเข้าสู่โพรงมดลูกต่อไปก็ได้)⁸ และหลังจากนั้นสองสัปดาห์ จะทำการ ตรวจสอบเพื่อที่จะดูว่ามีการตั้งครรภ์เหมือนกับการตั้งครรภ์ตามปกติ ตาม ธรรมชาติ หรือไม่ ในขั้นตอนนี้ เป็นภาวะที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของแพทย์ จึงเป็นภาวะที่ต้องเสี่ยงว่าจะมีการตั้งครรภ์หรือไม่ ซึ่งจะมีโอกาสตั้งครรภ์แค่ 20 เปอร์เซ็นต์ ต่อการกระทำ 1 ครั้ง ทั้งๆที่ค่าใช้จ่ายสูงถึง 50,000-100,000 บาท (ทั้งนี้ยังไม่รวมค่าบริการของแพทย์)

ค. การทำอิกซี่

การทำอิกซี่ ถือว่าเป็นการผสมเทียมอีกวิธีหนึ่ง ซึ่ง “ดร. เอ็กซ์ คลินิก น.พ. นพพร” อธิบายวิธีการอย่างย่อ ๆ ว่า การทำ อิกซี่ หรือ *Cytoplasmic Sperm Injection (icsi)* เป็นเทคนิคการผสมให้ติดลูกที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ สรุปลย่อ ๆ ก็คือ การใช้เข็มแก้วพิเศษเล็กมาดูดเอาเชื้ออสุจิเพียง 1 ตัว และฉีดเข้าไปในเซลล์ไข่ เมื่อใช้วิธีอื่น ๆ เช่น Gift หรือ IVF แล้ว ยังไม่สามารถตั้งครรภ์ได้ ขั้นตอนในการทำ ICSI ได้แก่การฉีดฮอร์โมน กระตุ้นรังไข่เพื่อให้มีไข่สุกหลายใบ จะมีการติดตามการเจริญเติบโตของ ไข่เมื่อไข่สุกเต็มที่ก็จะเจาะเก็บเอาไข่ออกมาจากนั้นจะทำให้ฝ่ายชายเก็บ น้ำอสุจิให้ โดยมากใช้วิธีช่วยตัวเอง (*Masturbation*) และจะคัดเอา อสุจิที่คัดออกมา แล้วนำมาผสมกับน้ำยา *Polyvinyl pyrrolidone (PVP)* ซึ่งมีความหนืด เพื่อให้ตัวอสุจิวิ่งช้าลง สำหรับที่ถูกดูดเจาะออกมาจะใส่ น้ำเพาะเลี้ยงที่มีสาร *hyaluronidase* ซึ่งทำหน้าที่ละลายเซลล์รอบไข่ ออกจนได้เฉพาะเซลล์ ไข่มา นำไปใส่ตู้บออีก 3-4 ชม. จึงนำออกมาคัด เลือกเฉพาะไข่ที่เติบโต เต็มที่เพื่อนำมาฉีดอสุจิต่อไป⁹

การ ทำกัณฑ์เทศน์, สร้างเด็กหลอดแก้ว และ การทำอีกซี่ อาจเกิดขึ้นได้ใน ๘ กรณี ดังนี้ (1) ไข่ไข่จากแม่ผสมกับตัวสุจิจากพ่อ แล้วให้แม่เป็นผู้ตั้งครรภ์เอง (2) ไข่ไข่จากแม่ผสมกับตัวสุจิจากผู้บริจาค แล้วให้แม่เป็นผู้ตั้งครรภ์เอง (3) ไข่ไข่จากผู้บริจาคผสมกับตัวสุจิจากพ่อ แล้วให้ภรรยาเป็นผู้ตั้งครรภ์เอง (4) ไข่ไข่จากผู้บริจาคผสมกับตัวสุจิจากผู้บริจาค แล้วให้ภรรยาเป็นผู้ตั้งครรภ์เอง (กรณีนี้ สามีภรรยาคนนั้นไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางสายโลหิตกับเด็กคนนั้น แต่เกี่ยวข้องโดยธรรมชาติที่ฝ่ายภรรยาเป็นผู้ตั้งครรภ์เด็กคนนั้นขึ้นมา) (5) ไข่ไข่จากแม่ผสมกับตัวสุจิจากพ่อ แล้วให้ผู้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน (6) ไข่ไข่จากแม่ผสมกับตัวสุจิจากผู้บริจาค แล้วให้ผู้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน (7) ไข่ไข่จาก ผู้บริจาคผสมกับตัวสุจิจากพ่อ แล้วให้ผู้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน (อาจจะให้หญิงเจ้าของไข่นั้นเป็นผู้ตั้งครรภ์ ถ้าหล่อนยินยอม) และ (8) ไข่ไข่จากผู้บริจาคผสมกับตัวสุจิจากผู้บริจาค แล้วให้ผู้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน (ถ้าผู้หญิงที่เป็นเจ้าของไข่นั้นไม่พร้อมที่จะตั้งครรภ์ให้ กรณีนี้สามีภรรยาคนนั้นไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ทางสายโลหิตกับเด็กคนนั้นเลย เป็นเพียงแต่ผู้จัดการให้มีการตั้งครรภ์เท่านั้น มีลักษณะเช่นเดียวกับการขอลูกผู้อื่นมาเลี้ยง แต่จะต่างกันเล็กน้อยตรงที่สามีภรรยาคนนั้นได้มีส่วนในการจัดการให้มีเด็กคนนั้นขึ้นมา)¹⁰

3. วิพากษ์ปัญหา

ตามธรรมชาติของหญิงชายที่แต่งงานกันแล้ว ย่อมหวังที่จะมีบุตรธิดาเอาไว้อย่างเต็มที่ ไร้เสียดาย ไร้เป็นที่ยังพียงยามชรา และทำให้เกิดความรู้สึกว่าการมีคู่ครองของตนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ฉะนั้นความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางด้านการแพทย์ ได้มีส่วนช่วยให้ผู้ที่สิ้นหวังในการมีลูกตามธรรมชาติได้แล้วกลับมีลูกได้โดยวิธีผสมเทียมอีกครั้งหนึ่ง นับได้ว่าเป็นการสนองความต้องการของมนุษย์อย่างเอนกอนันต์ และได้ช่วยจุดประกายความหวังของคู่สมรสที่ริบหรือล้งแล้ว ให้เจิดจ้าขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง และคู่สมรสยังหวังต่อไปว่าลูกที่ออกมาจะต้องมีลักษณะดี มีความเฉลียวฉลาด มีไอคิวสูง แต่จริง ๆ แล้วไม่มีแพทย์ผู้ทำหน้าที่ผสมเทียมคนใดกล้ารับประกันได้ว่าจะเป็นเช่นนั้นจริง ๆ เพราะแพทย์คนหนึ่งเพียงว่าจะต้องเลือกเชื้อจากผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรง และไม่มีโรคที่ถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ เป็นสำคัญ ฉะนั้นเพื่อที่

จะตอบสนองความมั่นใจของคู่สมรสให้มากยิ่งขึ้น จึงได้มีการใช้เชื้อบริจาคจาก นิสิตแพทย์แต่ในกรณีที่หาเชื้อดังกล่าวไม่ได้ ถือว่าเป็นความเสี่ยงมีใช้น้อยที่จะ รับประทานเชื้อจากผู้ที่ไม่เคยรู้จักห้วนนอนปลายเท้ามาก่อน ทางที่ดีควรจะขอ บริจาคเชื้อจากผู้ที่เคยรู้ประวัติส่วนตัวมาก่อนแต่ในกรณีเช่นนี้จะมีข้อเสียตรงที่ว่า ทั้งฝ่ายบริจาคและผู้รับบริจาคต่างก็รู้ประวัติความเป็นมาของเด็กคนนั้นเป็นอย่างดี รู้ว่าที่แท้แล้วเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของใคร และยังถ้าเจ้าของเลือดเนื้อเชื้อไขนั้น แม้จะเป็นคนเก่ง ฉลาด แต่ถ้าขาดคุณธรรมแล้ว ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหายุ่ง ยากอื่น ๆ ที่คาดไม่ถึงตามมาในภายหลังก็อาจเป็นได้

นอกจากที่กล่าวมานี้ ในกระบวนการมีลูกโดยการผสมเทียม อาจจะมี ผลกระทบทางด้าน จริยธรรม และอาจก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีก ดั่งที่จะได้หยิบยกมาวิพากษ์เป็นประเด็น ๆ ดังนี้

1. ปัญหาทางด้านกฎหมายและจริยธรรม : จากสภาพปัญหาที่ กล่าวตั้งแต่ต้นว่าทั้งการทำกึ่งเทคนิค, การสร้างเด็กหลอดแก้ว และการทำอ็อกซี่ ที่ว่าแพทย์สามารถใช้ ไข่ของมารดา หรือ ไข่ของผู้บริจาค ผสมกับ อสุจิ ของบิดา หรือ อสุจิของผู้บริจาค โดยให้มารดาเป็นผู้ตั้งครรภเอง หรือให้ผุ้ หญิงอื่นเป็นฝ่ายตั้งครรภแทนก็ได้ ตามรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 8 กรณี จะเห็นได้ว่ามีกรณีที่ 1 ที่ใช้ไข่ของมารดาผสมกับอสุจิของบิดาโดยให้มารดา เป็นผู้ตั้งครรภเองเท่านั้นที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการโต้แย้งสิทธิในตัวเด็กส่วนในอีก 7 กรณีที่เหลือ ล้วนก่อให้เกิดปัญหาโต้แย้งสิทธิในตัวเด็ก, ปัญหากฎหมายใน แง่มุมอื่น ๆ และปัญหาทางด้านจริยธรรมตามมาได้ทั้งสิ้น กล่าวคือ ในกรณีที่ ฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าของเชื้อ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ตั้งครรภนานถึง 40 สัปดาห์ ต้องทำหน้าที่อุ้มท้องด้วยความลำบาก เป็นผู้ให้เลือดเนื้อหล่อเลี้ยง ชีวิตทารกจนกระทั่งคลอด ได้ก่อให้เกิดเป็นประเด็นน่าคิดว่าใครควรจะมียุติในตัว เด็กเหนือกว่าใคร ประเด็นดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดความสับสน และเป็นที่ยังเล สงสัยค้างคาใจที่อาจนำมาวิพากษ์วิจารณ์กันได้เสมอ

กรณีในลักษณะนี้เคยเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันในสังคมไทย เมื่อครั้ง ที่ หนังสือพิมพ์มติชน ประจำวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2538 ได้รายงานข่าวเกี่ยวกับ ดาราสาวชื่อดังคนหนึ่งของเมืองไทย ได้ตัดสินใจ ตั้งครรภ์ให้กับญาติฝ่ายสามี จึงนำมาสู่การวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง จนกระทั่งคณาจารย์แห่ง

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สร้างสถานการณ์ศาลจำลองขึ้นเพื่อพิจารณาคดีดังกล่าวนี้ แต่ละฝ่ายพยายามใช้เหตุผลทางด้านคุณธรรมและความชอบธรรม เพื่อโน้มน้าวให้ศาลเห็นด้วยกับข้างฝ่ายตน ท้ายที่สุดศาลจำลองก็พิพากษาให้เด็กเป็นกรรมสิทธิ์ของฝ่ายที่ตั้งครรภ์ กรณีเช่นนี้เป็นเรื่องน่าคิดว่า ถ้าพิจารณาด้วยหลักการแพทย์และความเป็นจริงตามธรรมชาติ เด็กนั้นควรจะเป็นลูกของใครกันแน่? ถ้ามีการฟ้องร้องต่อศาลจริง ศาลจะพิพากษาคดีอย่างไร ซึ่งโดยหลักทั่วไปแล้วต้องพิพากษาคดีไปตามตัวบทกฎหมาย แต่ก็ไม่มีกฎหมายของประเทศใดในโลกที่มีบัญญัติขึ้นไว้แล้วไม่มีช่องโหว่ จึงมีอยู่บ่อยครั้งที่มีผู้อาศัยช่องโหว่ของกฎหมายนั้นก่อกรณีพิพาทขึ้นได้เสมอ เมื่อมีเรื่องฟ้องร้องต่อศาล ศาลก็จะทำหน้าที่พิจารณาตัดสินคดีเพื่อให้เรื่องยุติเท่านั้น แต่มีได้หมายความว่าช้อยุติจากคำพิพากษาของศาลจะสอดคล้องกับสำนึกแห่งถูกผิด ดีชั่ว ควรไม่ควร ของคนในสังคมเสมอไป จึงมักก่อให้เกิดคำวิพากษ์วิจารณ์ตามมาได้อีกเสมอเช่นกัน

จากกรณีที่ยกมาให้ดูนี้ นอกจากจะก่อให้เกิดการโต้แย้งเรื่องสิทธิเหนือตัวเด็กแล้ว ยังอาจจะนำมาซึ่งการเรียกร้องสิทธิผลประโยชน์อื่น ๆ เช่น สมมติว่าผู้เป็นเจ้าของไข่หรืออสุจิอยู่ในฐานะยากจน แล้วได้บริจาคไข่หรืออสุจิให้แก่ครอบครัวเศรษฐี เมื่อเด็กคลอดออกมา เจ้าของไข่หรืออสุจินั้นอาจจะอ้างสิทธิในฐานะมารดาหรือบิดาของเด็กเพื่อขอแบ่งมรดกในฐานะทายาทก็ได้ ปัญหาเช่นนี้อาจจะนำมาสู่กรณีพิพาทได้เช่นกัน

เพื่อเป็นส่วนประกอบการวิพากษ์ในประเด็นเรื่องปัญหาทางด้านกฎหมายและจริยธรรม ผู้เขียนขอหยิบยกเอาข้อคิดของ นายแพทย์เกษมตันติผลาชีวะ ที่เสนอไว้ในเรื่อง “จิตแพทย์พาที ตอน อัมบบุญ” ดังนี้

ในกรณีเอาไข่จากหญิงคนหนึ่งมาผสมนอกร่างกาย แล้วฝังเข้าไปในหญิงคนนั้นก็คงไม่ค่อยเป็นปัญหา เพราะพ่อแม่เป็นใครย่อมรู้อยู่ชัดเจนแล้ว แต่ในกรณีที่เอาไข่ที่ผสมแล้วไปฝังในมดลูกของหญิงที่มีไข่เจ้าของไข่ ทำให้เกิดปัญหาตามมาว่าใครคือแม่ของเด็กตามกฎหมาย เจ้าของไข่หรือเจ้าของครรภ์ที่ให้กำเนิดกันแน่ดูเหมือนว่านักกฎหมายเองก็ยังหาข้อยุติกันไม่ได้ในเรื่องนี้เพราะดู ๆ ไปก็มีส่วนเป็นแม่ทั้งคู่ จนบางคนเสนอให้เป็นแม่ทั้ง 2 คนไปเลย เพื่อเด็ก

จะได้ประโยชน์เหมือนโชค 2 ชั้น แต่ผมว่าจะยุ่งมากกว่านี้ครับ ไม่ว่าแม่ 2 หรือเมีย 2 ก็ยุ่งทั้งนั้นแหละ เดี่ยวจะทะเลาะกันตาย เด็กก็จะพลอยสับสน ไม่สนุกเหมือนในภาพยนตร์ที่ได้ก็มีพ่อ 2 คน ช่วยกันเลี้ยงดูหอรอกครับ

ถ้าหากไปถามแพทย์ที่ทำการผสมเทียมและทำให้เด็กเกิดด้วยวิธีนี้ว่าใครเป็นแม่ ก็คงจะได้รับคำตอบว่าแม่ที่เป็นเจ้าของใช้นั้นแหละ เพราะเป็นผู้ก่อการณและมีเจตนาภรณ์ในเบื้องต้นที่จะมีลูกรวมทั้งเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งหมดจนกระทั่งเด็กคลอดอีกด้วย

พ่อแม่ที่ใช้วิธีการนี้เพื่อช่วยให้มีลูกส่วนใหญ่ก็คือคนที่ไม่สามารถมีลูกเองได้ตามธรรมชาติ เช่น มีปัญหาเกี่ยวกับมดลูกจนไม่สามารถตั้งครรภ์ได้ ฯลฯ แต่ถ้าหากปล่อยให้ทำกันโดยเสรี และไม่มีการควบคุม ก็อาจมีคนนำวิธีการนี้ไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม เป็นต้นว่าผู้หญิงคนหนึ่งอยากมีลูกที่เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของตนเอง แต่ไม่อยากจะให้หน้าท้องลาย ไม่อยากให้อวัยวะบอบช้ำ ไม่อยากให้เจ็บปวดจากการคลอด ไม่อยากอุ้มครรภ์เพราะมีธุรกิจมาก ก็อาจไปทำการว่าจ้างให้คนอื่นตั้งครรภ์แทนโดยใช้ไข่ของตนเองฝังเข้าไป แบบนี้สังคมจะยอมรับหรือไม่ และจะมีผลทางใจอย่างไรต่อเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูกก็ต้องเปลี่ยนไปจากธรรมดาอย่างแน่นอน

ผู้ที่รับฝากไข่อุ้มครรภ์แทน มีตั้งแต่ญาติสนิทมิตรสหายไปจนถึงคนที่รับจ้าง ซึ่งก็เกิดเป็นอาชีพใหม่ขึ้นมา คือ “รับจ้างอุ้มครรภ์” ถ้ามองอีกแง่หนึ่งก็เป็นการ “ให้เช่ามดลูก” เป็นเวลา 40 สัปดาห์นั่นเอง ซึ่งก็นับว่าเป็นเรื่องแปลกใหม่ เดิมทีเรามีแต่คนที่มีอาชีพทาง “ให้เช่าอวัยวะเพศ” เป็นการชั่วคราว ซึ่งเราเรียกว่า “โสเภณี” ผมจึงรู้สึกไม่ค่อยเห็นด้วยกับการรับจ้างอุ้มครรภ์ แต่ถ้าไม่มีกฎหมายห้ามไว้เราก็คงไปห้ามปรามอะไรเขาไม่ได้ และก็น่าจะมีแนวโน้มสูงขึ้นด้วย เนื่องจากบ้านเรามีคนจนมาก ถ้ามีทางหารายได้เขาก็เอาขนาดขายอวัยวะยังยอมทำกันได้แล้ว แต่ให้เช่าอวัยวะทำไมจะไม่ยอม อีกหน่อยคนรวยก็สบายเดินตัวปลิวตลอดเวลาแล้วก็มีลูก ส่วนคนจนบางคนมดลูกคงไม่ว่างเอาเลย

เคยมีข่าวจากต่างประเทศข่าวหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องที่ว่าแม่รับอุ้มครรภ์แทนลูกสาวซึ่งไม่สามารถมีครรภ์เองได้ เป็นเรื่องน่าสนใจว่าความรู้สึกของคุณยายจะเป็นอย่างไรต่อเด็ก จะรู้สึกว่าเป็นหลานหรือเป็นลูกกันแน่

มีหลักฐานจากการศึกษาวิจัยแล้วว่าความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกเกิดขึ้นมาแล้วตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ผู้ที่เคยตั้งครรภ์มาแล้วส่วนใหญ่ก็มักจะซาบซึ้งถึงความรู้สึกรักและผูกพันกับลูกน้อยในครรภ์ของตนได้เป็นอย่างดี แต่ถ้าหากอุ้มครรภ์โดยที่รู้ยู่ว่าเด็กในครรภ์ไม่ใช่ลูกของตน ความรู้สึกก็คงเปลี่ยนไป อาจเกิดความรู้สึกสับสนหรือสองฝักสองฝ่ายก็เป็นได้

ถ้าหากหญิงผู้นั้นได้เตรียมตัวเตรียมใจยอมรับในบทบาทหน้าที่ของตน ก็อาจไม่เกิดปัญหามากนัก แต่หากหญิงผู้นั้นเกิดความรู้สึกผูกพันกับเด็กในครรภ์ขึ้นมา โดยเฉพาะในรายที่อยากมีลูกอยู่แล้ว การที่จะต้องพรากจากทารกที่ตนแบกอุ้มไปไหนมาไหนเสมือนเป็นคน ๆ เดียวกัน มาตลอด 40 สัปดาห์ ก็คงเป็นความเจ็บปวดรวดร้าวแสนสาหัส

เรื่องนี้เคยมีข่าวว่ามีกรฟ้องร้องกันแล้ว เนื่องจากผู้ที่รับจ้างอุ้มครรภ์ไม่ยอมคืนเด็กให้กับเจ้าของไข่ที่มาฝากไว้กับตน ฝ่ายหนึ่งก็ว่าเป็นลูกของตน อีกฝ่ายหนึ่งก็ว่าขี้ตู่ สับสนวุ่นวายน่าดู

ปัญหานี้คงมิได้มีเพียงแค่นี้ ถ้าหากคิดกันในรายละเอียด เช่น สมมติว่ามีผู้รับจ้างตั้งครรภ์ไปแล้วสักเดือนสองเดือน เกิดเปลี่ยนใจจะเอาเด็กออกไปแต่งงานมีลูกของตนเองบ้างเล่าจะอย่างไร ลงทุนไปตั้งแยะแล้วจะฟ้องร้องจากใคร หรือเกิดผู้จ้างเปลี่ยนใจไม่เอาเด็กบ้างจะอย่างไร หรือเกิดมีอันเป็นไปประสบอุบัติเหตุตายตั้งแต่เด็กยังไม่คลอด ผู้รับจ้างจะเอาเด็กไปให้ใคร เรียกได้ว่าบางกรณีพ่อแม่อาจตายตั้งแต่ลูกยังไม่เกิดก็ได้

โลกเรามีความสับสนวุ่นวายก็เพราะหาความพอดีไม่คอยได้ คนที่ไม่พร้อมและไม่อยากมีลูกก็ช่างมิได้ตัวอย่างง่ายดาย บางทีมิโดยมิได้ตั้งใจจนต้องไปทำแท้งหรือคลอดเสร็จก็ไปทิ้งถึงขยะ คนอยากมีและพร้อมจะมีก็กลับมีลูกยากจนต้องใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย บางคนมีแล้วก็ไม่พอใจอยากเลือกเพศลูกอีก ระวังให้ดีนะครับ ถ้าใช้วิทยาศาสตร์ในทางที่ไม่เหมาะสม ทำลายสมดุลธรรมชาติมากเกินไป ก็อาจคล้ายกับการใช้พลังงานปรมาณูไปในทางที่ผิดก็เป็นได้

เรื่อง "อุ้มบุญ" นี้เป็นปัญหาที่ควรได้รับความสนใจและหาทางออกที่เหมาะสม อาจต้องมีการสัมมนาโดยระดมสมองจากทุกฝ่ายเพื่อพิจารณาในรายละเอียดทุกแง่มุม แล้วออกกฎหมายให้ทันกับความก้าวหน้าของวิทยาการ'

นอกจากนี้ ศรีราชา เจริญพานิช ได้แสดงทัศนะ เรื่อง การก่อให้เกิดปฏิสนธิโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์กับผลกระทบทางด้านกฎหมายและสังคมในแง่มุมต่าง ๆ ไว้เป็นข้อนำคิดดังนี้

ในปัจจุบันวิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์เจริญขึ้นกว่าสมัยก่อนมาก ได้มีนักวิทยาศาสตร์การแพทย์ ได้ค้นคิดวิธีการผสมเทียมมนุษย์ในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งพอจะแยกกล่าวเป็นกรณี ๆ ไปได้ดังนี้คือ

กรณีแรก เป็นเรื่องที่สามี่เป็นหมัน แต่ต้องการมีลูกกับภรรยาโดยใช้ น้ำอสุจิของชายอื่นมาผสมเทียมในมดลูกของภรรยา จนภรรยาตั้งครรภ์และคลอดบุตรออกมาเป็นผลสำเร็จตามที่ต้องการเด็กที่เกิดมาย่อมเป็นบุตรของหญิงที่เป็นภรรยา ถ้าในตอนแรกสามี่ยอมรับเด็กและให้จดทะเบียนเป็นบุตร เด็กย่อมเป็นบุตรที่เกิดในระหว่างสมรส ย่อมเป็นบุตรของสามี่และภรรยาอย่างไม่มีปัญหา แต่ถ้าในเวลาต่อมา สามี่เกิดเปลี่ยนใจปฏิเสธไม่ยอมรับเด็กเป็นบุตรของตน โดยอ้างว่าเด็กนั้นมิได้เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของตน การกล่าวอ้างดังนี้จะฟังได้หรือไม่ และหากบังเอิญสามี่ภรรยาทราบด้วยว่าน้ำเชื้ออสุจิที่ทำให้เกิดเด็กนั้นเป็นของผู้ใด ซึ่งว่าโดยความจริงแล้วผู้ใช้นั้นน่าจะเป็นบิดาของเด็กตามความเป็นจริง และโดยจรรยาบรรณของแพทย์จะต้องรักษาความลับว่า น้ำอสุจิเป็นของผู้ใด แต่หากบิดาของเด็กตามความเป็นจริงทราบเรื่อง และมาอ้างความเป็นบิดาด้วยแล้ว ก็จะมีปัญหาในทางกฎหมายว่าใครควรจะเป็นบิดาของเด็กนั้น เพราะบิดาตามกฎหมายก็เปลี่ยนใจไม่ต้องการเด็ก และบิดาตามความเป็นจริงต้องการเด็กเป็นบุตร เด็กนั้นควรจะอยู่กับใคร คงเป็นไปได้ที่เด็กจะมีบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายสองคนพร้อม ๆ กัน และยอมเป็นไปไม่ได้ที่กฎหมายปัจจุบันจะยอมให้บุคคลอื่นเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายในขณะที่ไม่ได้เป็นสามี่ของมารดาของเด็กผู้นั้น จึงเกิดปัญหาว่าหากกรณีเช่นนี้เกิดขึ้นมากในอนาคต เราควรจะแก้ไขกฎหมายเพื่อให้รับกับสถานการณ์อย่างไรบ้าง

กรณีที่สอง คือ การที่นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ในสหรัฐอเมริกา ทำการทดลองโดยใช้เชื้ออสุจิของชายและไข่ของหญิงมาเพาะเลี้ยงในหลอดแก้ว หากว่าในอนาคตสามารถสร้างภาวะทางชีวเคมีและอุณหภูมิให้มีลักษณะเช่นเดียวกับครรภ์ของมารดา เมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้นถึงขั้นที่เริ่มดำรงชีวิตด้วยตนเอง

ได้แล้ว และอยู่รอดเป็นทารก ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ประการแรกชายเจ้าของน้ำ เชื่อสัจจิวจะเป็นบิดาของเด็กหรือไม่ ประการที่สอง เด็กคนนี้จะถือว่ามีการคลอดหรือไม่ และจะถือเวลาใดเป็นเวลาคลอดอันเป็นจุดเริ่มต้นของการนับอายุเด็ก เนื่องจากไม่ได้มีการคลอดจากครรภ์มารดาตามปกติ และประการที่สาม ถ้านักวิทยาศาสตร์ทำลายเด็กในระหว่างการทดลอง จะมีความผิดฐานทำแท้งหรือไม่¹²

(ปัญหาในลักษณะที่คล้ายคลึงกันนี้ก็เกิดขึ้นจริงแล้วในสังคมปัจจุบัน ตามรายงานข่าวที่โด่งดังไปทั่วโลกว่าสถานพยาบาลในประเทศอังกฤษ จะทำลายทารกตัวอ่อนที่ผสมเทียมขึ้นและเลี้ยงแช่แข็ง ไว้จำนวน 2,000 ราย ซึ่งตามกฎหมายอังกฤษได้ระบุห้ามเลี้ยงเก็บทารกตัวอ่อนระยะ 2 เดือนไว้เกิน 5 ปี โดยที่ทางฝ่ายบิดามารดาไม่ได้แสดงเจตจำนงที่จะให้เลี้ยงเก็บไว้ต่อไปอีก การกระทำของสถานพยาบาลดังกล่าวนี้ได้นำมาสู่การโต้แย้งคัดค้านจากฝ่ายศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกอย่างกว้างขวาง นี่ก็นับได้ว่าเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อทางด้านจริยธรรมไม่น้อยทีเดียว)¹³

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้หากเกิดขึ้นในประเทศไทย กฎหมายไทยจะสามารถนำมาปรับใช้แก่กรณีที่จะเกิดขึ้นได้เพียงใด... และควรจะเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายในจุดใดเพื่อจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นได้ หรือจะใช้วิธีการตีความบทบัญญัติแห่งกฎหมายเท่าที่มีอยู่ คือ คำว่า “คลอด” ให้มีความหมายกว้างออกไปจากวิธีการตามธรรมชาติ เพื่อให้ครอบคลุมกรณีที่อาจเกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น แต่หากไม่สามารถจะใช้เทคนิคการใช้กฎหมายในการหากฎหมายมาปรับใช้แก่กรณีก็คงจำเป็นที่จะต้องร่างกฎหมายใหม่ หรือแก้ไขกฎหมายที่ใช้อยู่เพื่อใช้บังคับแก่กรณีต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการผสมเทียมนี้ จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นย่อมเป็นอุทาหรณ์อย่างดีในการแสดงให้เห็นว่าเมื่อสังคมเจริญก้าวหน้าขึ้นอันเนื่องมาจากวิทยาศาสตร์ ย่อมมีผลกระทบต่อสถาบันกฎหมายที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ จึงสามารถให้ความยุติธรรมแก่คู่กรณีในกรณีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น¹⁴

2. ปัญหาเรื่องการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ : โดยหลักการคัดเลือกพันธุ์ตามกระบวนการ ของธรรมชาติแล้ว ถือว่าผู้ที่แข็งแรงกว่าเท่านั้น

เป็นผู้เหมาะสมที่จะอยู่รอด ฉะนั้นธรรมชาติจึงสร้างกฎเกณฑ์เอาไว้ว่า การตั้งครรรภ์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีไขฟองที่ดีที่สุดที่ตกลงมาเพื่อพร้อมที่จะเป็นแม่พันธุ์ และจะต้องมีเชื้ออสุจิตัวที่แข็งแรงที่สุดเพียงตัวเดียวที่สามารถแหวกว่ายเอาชนะตัวอื่น ๆ อีกจำนวนมากมาย มาหาศาลเพื่อไปผสมกับไขนั้น แล้วจึงจะทำให้เกิดการปฏิสนธิขึ้นได้ ในกระบวนการดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่าธรรมชาติได้ใช้กระบวนการกลั่นกรองคัดเลือกพันธุ์ที่ดีที่สุดไว้สืบพันธุ์ต่อ ๆ ไปแล้ว แต่ในกระบวนการ ผสมเทียมนั้นมิได้ผ่านกระบวนการดังกล่าวนี้ หากแต่เป็นกระบวนการที่มนุษย์ดัดแปลงแก้ไขธรรมชาติ พยายามใช้ยากระตุ้นให้มีการตกไข่ และใช้ยาเพิ่มจำนวนและความแข็งแรงให้แก่ตัวอสุจิ แล้วดำเนินการให้มีการปฏิสนธิขึ้น การกระทำในลักษณะดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นการฝืนกฎเกณฑ์ธรรมชาติอย่างหนึ่ง จึงทำให้เกิดคำถามขึ้นมาว่าเราสามารถใช้เทคโนโลยีเฉพาะเลี้ยงเด็กให้มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกระบวนการ ของธรรมชาติได้หรือไม่ ถ้าเราพิจารณาจากปรากฏการณ์ในธรรมชาติรอบ ๆ ตัวแล้ว จะเห็นได้ว่าการฝืนกฎเกณฑ์ธรรมชาติมักจะทำให้เกิดผลร้ายในระยะยาวได้เสมอ เช่น พืชที่เกิดจากการต่อตาหรือทาบกิ่งมักจะไม่แข็งแรง และมีอายุสั้น สัตว์ป่าที่เกิดจากการผสมเทียมและนำมาเลี้ยงแบบสัตว์บ้านมักจะทำอ่อนแอกว่าสัตว์ป่าอื่น ๆ และมักจะสูญเสียสัญชาตญาณแห่งการเป็นนักล่า เป็นต้น เมื่ออุปมาปรากฏการณ์ธรรมชาติที่กล่าวถึงนี้มาเปรียบเทียบกับกระบวนการผสมเทียมในมนุษย์บ้าง ก็เป็นเรื่องน่าเคลือบแคลงสงสัยว่าจะก่อให้เกิดผลร้ายต่อพืชพันธุ์ของมนุษย์ โดยส่วนรวมในอนาคตหรือไม่ เด็กที่เกิดมาถ้าพิจารณาให้รอบคอบในทุก ๆ ด้านแล้ว จะด้อยคุณภาพกว่าเด็กที่ผ่านการคัดเลือกพันธุ์โดยธรรมชาติ หรือไม่? เช่น มีโอกาสแท้งมากกว่าเด็กที่ตั้งครรภ์ตามปกติหรือไม่? อ่อนแอกว่าหรือมีพฤติกรรมผิดปกติ มากกว่าหรือไม่? มีโอกาสคลอดก่อนกำหนดหรือไม่? และต้องดูแลประคบประหงมกันเป็นพิเศษหรือไม่? ซึ่งกว่าจะทราบคำตอบที่แท้จริงอาจใช้ระยะเวลาอันยาวนาน หรือชั่วอายุของทารกที่สร้างโดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เลยก็เดียว และถ้าปล่อยให้มีการผสมเทียมมนุษย์กันได้โดยเสรี โดยมีใจจำกัดกรอบเขตใด ๆ ไว้ อาจจะเป็นไปได้ในอนาคตว่า ถ้านักวิทยาศาสตร์สามารถเร่งและกระตุ้นเชื้อที่ใช้ในการผสมเทียมมนุษย์ให้มีคุณสมบัติพิเศษถึงระดับ “ซูเปอร์แมน” เพื่อที่จะได้ดำรงตนเหนือกว่าผู้อื่น

และผสมเทียมมนุษย์ “เกรดต่ำ” เพื่อไว้ใช้งานอย่างทาส เมื่อวิทยาศาสตร์การแพทย์สามารถก้าวหน้าไปถึงจุดนั้น คงจะสร้างความสับสนวุ่นวายให้กับมวลมนุษย์ โดยส่วนรวมมากมายทีเดียว และอนาคตเท่านั้น ที่จะเป็นผู้หยั่งรู้ว่าผลร้ายอะไรบ้างที่เกิดขึ้นกับเด็กคนนั้น และเกิดขึ้นกับเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ โดยส่วนรวมมากน้อยเพียงใดหรือไม่

3. ปัญหาเรื่องค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ : จากการที่ปล่อยให้การผสมเทียมเป็นไปอย่างอิสระเสรี โดยที่ไม่มีการควบคุมใด ๆ จำกัดกรอบและขอบเขตไว้ จึงทำให้มีผู้นำไปแสวงหาผลประโยชน์ในทางที่ขัดกับศีลธรรมจรรยา เช่น ในห้างสรรพสินค้าใหญ่ ๆ ในเมืองชิคาโกได้มีการขาย “ตัวอ่อนมนุษย์” เพื่อนำไปเพาะเลี้ยงในครรภ์ของหญิงที่ปรารถนาจะมีลูก และในกรณีที่... จะตั้งครรภ์เอง จะมีการรับจ้าง... ครรภ์แทนในลักษณะของการ “รับฝากลูก” ไว้บริการอีกด้วย

กรณีของกรณีลักษณะนี้เป็นการลดค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ลงอย่างมาก ค่าของมนุษย์เหลือเพียงแค่วัตถุสิ่งของหรือสัตว์ที่นำมาแลกเปลี่ยนซื้อขายกันได้ เด็กที่เกิดมาจึงมิได้เกิดขึ้นจากความรักและผูกพัน พ่อแม่มิได้เคล้าเคลียกันด้วยความรักความอบอุ่นและด้วยอารมณ์อันสุนทรีย์ตามธรรมชาติเพื่อก่อให้เกิดทารกตัวน้อยแต่อย่างใด หากแต่เด็กนั้นเป็นเพียง “สินค้าที่ซื้อหามา” เท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งของที่ได้มาโดยง่าย จึงไม่เห็นคุณค่า และมีความรักความหวงแหนเท่าที่ควร ไม่มีภาระหน้าที่บุญคุณระหว่างกัน เมื่อมีเรื่องกระทบกระทั่งใจกันเพียงเล็กน้อย อาจจะขาดความอดทนและยับยั้งชั่งใจต่อกัน เพราะถือว่าเด็กนั้นมิใช่เลือดเนื้อเชื้อไขของตน จึงอาจนำมาซึ่งการทำลายล้างระหว่างกันได้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ยังอาจก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีก เช่น กรณีที่สามีภริยากู้หนึ่งไปซื้อ “ตัวอ่อน” มาเพาะเลี้ยงจนคลอดออกมาเป็น “เด็กเพศชาย” และในระยะต่อมามีสามีภริยาอีกคู่หนึ่งไปซื้อ “ตัวอ่อน” จากอสุจิและไข่ของชายหญิงคู่เดิมมาเพาะเลี้ยง จนคลอดออกมาเป็น “เด็กเพศหญิง” โดยที่แต่ละฝ่ายต่างก็ไม่รู้กันว่าเด็กชายหญิงคู่นี้ต่างก็เป็นพี่น้องกัน ครั้นอยู่ต่อมาเด็กชายหญิงคู่นี้ได้ขึ้นเป็นหนุ่มสาวและรักใคร่ชอบพอกันจนถึงขั้นแต่งงานกัน

จึงถือว่าเป็นการแต่งงานระหว่าง พี่น้องร่วมสายโลหิต ซึ่งในกรณีเช่นนี้อาจจะก่อให้เกิดผลร้ายต่อลูกที่จะเกิดขึ้นจากหนุ่มสาวคู่นี้ได้ เป็นต้น

4. ความสรุป

ตามที่กล่าวมา เรื่อง การก่อให้เกิดปฏิสนธิโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์กับผลกระทบทางด้านจริยธรรม จะเห็นได้ว่าวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้สนองตอบความต้องการของกลุ่มสมรสผู้ที่สิ้นหวังแล้วให้กลับมีความหวังขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง จึงถือได้ว่าคู่สมรสที่ตกอยู่ภายใต้สถานการณ์แบบนี้ ต่างก็เป็นหนี้บุญคุณต่อวงการวิทยาศาสตร์อยู่ไม่น้อย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกระบวนการนี้เป็นการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ จึงอาจจะก่อให้เกิดผลร้ายที่คาดไม่ถึงตามมาภายหลังได้เช่นกัน ฉะนั้นวงการวิทยาศาสตร์ควรจะได้สร้างทารกตามกรรมวิธีนี้อย่างรอบคอบและระมัดระวังเป็นพิเศษ ในขณะเดียวกันกลไกด้านอื่น ๆ ของสังคม ควรจะตื่นตัวและปรับตัวเองให้ทันกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลไกทางด้านกฎหมาย ควรจะได้เข้ามาจัดระเบียบกำหนดขอบเขตการใช้กระบวนการดังกล่าว เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อกลไกด้านอื่น ๆ ของสังคมต่อไป

อ้างอิง

- ¹พ.ต.ท. นพ. จงเจตน์ อวเจนพงษ์. “คลินิกมีลูกยาก”. แม่และเด็ก. 14, 236 (สิงหาคม 2535) : 171 -172.
- ²สิริภากร เกษมสันต์. “การมีบุตรยาก [Infertility]”. กรุงเทพฯอาร์ไอเอ. (กันยายน-ตุลาคม 2537) : 2.
- ³ซุมศักดิ์ พุกษาพงษ์. “กรรมวิธีผลิตลูกยุคไฮเทค”. โกลั่มอ. 14, 3 (มีนาคม 2533) : 17
- ⁴พ.ต.ท. นพ. จงเจตน์ อวเจนพงษ์. พ.ต.ต. นพ.พูลศักดิ์ ไวกวามดี. “ผสมเทียมแบบ-กิฟท์เทคนิค”. โกลั่มอ. 14, 3 (มีนาคม 2533) : 22.
- ⁵เรื่องเดียวกัน.
- ⁶“เด็กหลอดแก้วกำเนิดจากการแข่งขั้วแรกของไทย”. สยามรัฐ. (9 พฤษภาคม 2534) : 12.
- ⁷วิสุทธิ์ บุญเกษมสันต์. “การปฏิสนธิในหลอดแก้วและการถ่ายกลับตัวอ่อน”. คลินิก. 3, 10 (ตุลาคม 2530) : 697 - 790.
- ⁸“เด็กหลอดแก้วกำเนิดจากการแข่งขั้วแรกของไทย”. สยามรัฐ. (9 พฤษภาคม 2534) : 12.
- ⁹ดู ดร. เอ็กซ์ คลินิก น.พ.นพพร [นามแฝง]. “เสพสม บั่มสม”. เดลินิวส์. (22 ธันวาคม 2539) : 27.
- ¹⁰ดู “หมอ C. P.” [นามแฝง]. “ทารกในหลอดแก้ว: คำตอบสำหรับคู่สมรสที่มีบุตรยาก”. โกลั่มอ. 17, 1 (มกราคม 2536) : 24 - 28.
- ¹¹เกษม ตันติผลาชีวะ. “จิตแพทย์พาที ตอน อุ้มบุญ”. โกลั่มอ. 17, 5 (พฤษภาคม 2536) : 81 - 82.
- ¹²ศรีราชา เจริญพานิช. “กฎหมายกับการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี”. เอกสารการ สอนชุดวิชากฎหมายกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม. (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527), หน้า 735 - 737.
- ¹³ดู ไทรัฐ [รายงานข่าว]. (12 กรกฎาคม 2539) : 7.
- ¹⁴ศรีราชา เจริญพานิช. “กฎหมายกับการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี”. เอกสารการ สอน ชุดวิชากฎหมายกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม. หน้า 735 - 737.